

Znanstveni prinos profesora Augusta Kovačeca sagledavanju djela profesora Petra Guberine. Uz 80. godišnjicu rođenja Augusta Kovačeca.

Boždanka Pavelin Lešić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
bpavelin@ffzg.hr

UDK: 811.13-05 Kovačec, A.
UDK: 811.13-05 Guberina, P.
pregledni rad

<https://doi.org/10.17234/9789531758819.32>

Iz prebogate znanstveno-istraživačke i nastavne djelatnosti profesora emeritusa i akademika Augusta Kovačeca (1938.) u ovom ćemo članku posebice izdvojiti doprinos Augusta Kovačeca temeljitom poznavanju i razumijevanju sveukupnoga djela profesora emeritusa i akademika Petra Guberine (1913.-2005.). Pritom ćemo se koristiti svjedočanstvom osobnih razgovora s prof. Kovačecom kao i njegovim člancima i zvučnim zapisima o Petru Guberini. Provedenom analizom ustanovit ćemo na koji je način August Kovačec svojim znanstveno-istraživačkim djelovanjem pružio polazište novim naraštajima studenata i znanstvenika za upoznavanje i razumijevanje djela Petra Guberine, i za sagledavanje tradicije u povezanosti sa sadašnjim trenutkom. Time ćemo ukazati na mogućnost novih istraživanja i daljnji doprinos filološkoj znanosti.

Ključne riječi: Petar Guberina, August Kovačec, lingvistika, francuski jezik, romanistika

1. Uvod

U svojim znanstveno-istraživačkim radovima August Kovačec obrađuje mnoga područja, od povijesnih i poredbenih aspekata francuskoga i drugih romanskih jezika, balkanske romanistike, lingvističkoga opisa istrorumunjskoga, rumunjske i hispanske filologije do plodonosnoga leksikografskoga rada i doprinosa drugim lingvističkim temama. Valja istaknuti i to da je August Kovačec začetnik lingvističkih istraživanja judeo-španjolskoga jezika Sefarda na prostorima bivše države. U ovome članku predstaviti ću djelovanje profesora Augusta Kovačeca iz svoje perspektive, zanemarujući brojna ovdje spomenuta i nespomenuta područja njegova znanstvenog interesa i doprinosa.

Druženje s profesorom Augustom Kovačecom neprocjenjivo obogaćuje sugovornika jer o temama razgovara uvijek sa znatnim uvidom, ljudskom toplinom i spremnošću za iskren savjet. Svaki naš dosadašnji razgovor poticao me je na daljnje promišljanje o rečenom i nadahnjivao me u traženju novih ideja i rješenja.

Tako sam se prije desetak godina, kada sam iz nastavnoga zvanja višeg lektora prešla u znanstveno-nastavno zvanje docenta, savjetovala s Profesorom oko pravaca koje bi bilo potrebno slijediti u daljnjem znanstveno-istraživačkome radu. Osim lingvističkoga opisa francuskoga jezika i popratnih fenomena komunikacije na francuskom jeziku jasno se nazirala potreba da se znanstveno-istraživačke aktivnosti usredotoče i na pojedine vidove naše bogate romanističke baštine, poglavito na djela Petra Skoka, Petra Guberine i Vojmira Vinje. S obzirom na moj dotadašnji rad, profesor Kovačec mi je savjetovao da se ponajprije usmjerim na znanstveni opus Petra Guberine, to više što sam profesora Guberinu osobno upoznala kao doktorandica 1990. godine i od tada sam neprestano s njim surađivala sve do njegove smrti 2005. godine. U vrijeme razgovora s profesorom Kovačecom već sam dobro poznavala opća načela i primjenu verbotonalnog sustava fonetske korekcije izgovora i načela audiovizualnog globalno-strukturalnoga pristupa u poučavanju stranih jezika. U *Poliklinici Suvag* bila sam zaposlena od 1994.-2000. i tada sam imala priliku izravno iskusiti primjenu principa verbotonalnoga sustava u poučavanju stranih jezika i rehabilitaciji slušanja i govora. Stečena znanja i iskustva te razgovor s profesorom Kovačecom potaknuli su me da pomnije istražim teorijska polazišta iz kojih su se razvijala proučavanja Petra Guberine, naročito ona iz romanske lingvistike.

Osjećam izuzetnu čast i radost što sam imala priliku neposredno upoznati oba velika znanstvenika – Petra Guberinu i Augusta Kovačeca. Profesor Kovačec mi je tijekom naših razgovora, kao i svojim radovima o Guberini, pružio dragocjen putokaz: Guberinino je djelo složena cjelina u kojoj su sve teme na neki način isprepletene i vezane uz lingvistiku, posebice romansku. „Stoga nemojte zaobići niz Guberininih radova jer su naoko sličnoga naslova“, savjetovao mi je profesor Kovačec. I doista, u člancima kojih naslovi sadrže pridjev *audiovizualni strukturo-globalni* (AVGS) ili pak *verbotonalni*, Guberina nerijetko obrađuje središnju temu baveći se usput i temama koje se površnom čitatelju mogu učiniti sporedne, no u stvari su bitne kako za ciljano područje proučavanja tako i za sveukupnu Guberininu teoriju ljudskoga izraza. Guberina naime nerijetko uvodi i razrađuje središnje pojmove svojih jezikoslovnih promišljanja ili pak razmatra temeljna svojstva jezika u izravnoj povezanosti sa zadanom temom u radovima za koje bi se prema naslovu moglo pretpostaviti da će obrađivati isključivo konkretnu temu poučavanja stranoga jezika ili pak rehabilitacije govora i slušanja.

2. Svjedočanstva i dojmovi

Profesor Kovačec u razgovoru o susretima s kolegama, iznimnim jezikoslovcima, poput Martineta ili Benvenistea, rado podijeli i neko osobno iskustvo ili anegdotu. Tako mi je ispričovijedao zgodu iz studentskih dana kada je pohađao nastavu iz kolegija koji je izvodio Petar Guberina. Riječ je o događaju kojeg se profesor Kovačec prisjetio i u pojedinim zvučnim zapisima (2011, 2014).¹

August Kovačec na Filozofskome fakultetu u Zagrebu upisao je francuski jezik i književnost i ruski jezik i književnost 1956., a diplomirao 1960. godine. Bio je dakle student upravo u razdoblju koje je na tadašnjoj Romanistici obilježio Petar Guberina, u to vrijeme redovni profesor i pročelnik Seminara za romansku filologiju. Guberina je predavao sljedeće kolegije: *Historijska gramatika romanskih jezika s osobitim obzirom na francuski jezik, Izbor iz starofrancuskih tekstova, Seminarske vježbe* (a / čitanje radnji i referati, b / stilističko tumačenje literarnih tekstova XIX. i XX. stoljeća), *Stilistika s osobitom primjenom na romanske jezike*. Redovito pohađanje Guberinine nastave, pomoglo je Augustu Kovačecu još u studentskim danima steći izravni uvid o Guberini kao čovjeku i znanstveniku, što je pridonijelo i njegovu razumijevanju povezanosti naoko raznoliko razgranatih vidova Guberinine znanstveno-istraživačke djelatnosti.

Profesor Guberina svemu je pristupao na dinamičan i zainteresiran način, pa tako i nastavi. Zahtijevao je da studenti imaju argumentiran stav o onome što se na seminaru radi te da dođu spremni za rad na zadanu temu. Bez obzira na to je li na nastavi bilo mnogo studenata ili samo jedan, profesor Guberina s istim bi žarom održao nastavu – što iz osobnoga iskustva mogu reći i za profesora Kovačeca. Profesor Kovačec stoga rado pripovijeda zgodu kada je bio jedini student koji je došao na predavanje prof. Guberine. Htio se okrenuti i otići, no profesor Guberina ga je zadržao i održao nastavu samo za njega. Najprije je svojega studenta upitao što trenutno čita i ima li kakvih pitanja u vezi pročitano. Tada je mladi Kovačec čitao knjigu *Les langues du monde* (Meillet / Cohen: 1952) i postavio je pitanje o ulozi tonova u afričkim jezicima što je Guberini bio izvanredan poticaj za glasno razmišljanje o ovoj pojavi u afričkim i drugim jezicima te za izvanredno koristan razgovor o lingvistici i o jeziku općenito.

Nadalje, pohađajući nastavu iz starofrancuskog jezika kod prof. Guberine, August Kovačec imao je priliku slušati Petra Guberinu kako se o

¹ Oba zvučna zapisa u kojima August Kovačec govori o Petru Guberini u emisijama Hrvatskog radija (*Portreti znanstvenika, Akademici*) dobila sam ljubaznim posredovanjem gospođe Vere Guberine, na čemu joj i ovom prigodom izražavam zahvalnost.

pojedininim temama tečno izražava na latinskom kao i na starofrancuskom jeziku.

Sredinom 1980-ih, dok sam studirala francuski jezik i književnost na Odsjeku za romanistiku, profesor August Kovačec izvodio je za studente francuskoga jezika i književnosti kolegije *Uvod u romansku lingvistiku s poviješću francuskoga jezika* te *Čitanje i interpretaciju starofrancuskih tekstova*. O nastavnom radu profesora Kovačeca studenti su govorili pohvalno i s poštovanjem. Slovio je kao zahtjevan i pravedan nastavnik. Poznata je njegova jasnoća izlaganja, preciznost te zahtjevnost kako prema sebi kao nastavniku tako i prema studentima. Zahtijevao je točnost i preciznost mišljenja, a mi studenti cijenili smo njegov pristup jer smo nakon odslušanoga kolegija i položenoga ispita uviđali da je stečeno znanje vrijedilo uložena truda.

Poznavanje Petra Guberine i Augusta Kovačeca dopušta mi zaključiti da obojicu uglednih profesora i znanstvenika, velikana hrvatske romanske lingvistike, uz izvanredni dar za filološko i lingvističko raščlanjivanje i promišljanje, odlikuje i dar da sami vladaju brojnim jezicima, pa su njihova predavanja bila izuzetan izvor spoznaja o ustroju i funkcioniranju pojedinih jezika kao i jezika općenito.

3. August Kovačec o doprinosu Petra Guberine

Iznimno temeljita i široka obaviještenost o kretanjima u svjetskoj i domaćoj lingvistici te sustavan i kritički pristup činjenicama i idejama omogućili su akademiku Augustu Kovačecu prikazati i procijeniti značaj Guberinina djela u lingvistici općenito, i romanskoj lingvistici posebno. U svojim tiskanim radovima kao i u usmenim izlaganjima o profesoru Petru Guberini, profesor August Kovačec ističe sljedeće činjenice :

- a) Petar Guberina možda je mnogima poznatiji po praktičnoj primjeni svoje teorije: kao autor širom svijeta poznate metode za učenje stranih jezika ili pak kao autor teorije i metode za rehabilitaciju teškoća sluha i govora. Ipak, u brojna područja istraživanja, Guberina je izravno ili neizravno ušao iz romanske lingvistike i zahvaljujući bavljenjem pitanjima vezanim uz francuski jezik. Stoga niti je moguće govoriti o Guberini kao romanistu, a da se ne zadire u druga područja njegova znanstvenog rada, niti je moguće uspješno razmatrati njegov doprinos raznolikim područjima znanstvenoga interesa, a da se ne sagleda njegovo teorijsko polazište ukorijenjeno u romanistici i u francuskome jeziku.
- b) Mnogo je toga što suvremena frankofona i hrvatska lingvistika duguju Petru Guberini, ali svjetska slava koju je postigao u fonetici

gotovo je zasjenila Guberinin značajan znanstveno-istraživački i nastavnički doprinos lingvistici i romanistici. August Kovačec u svojim radovima i izlaganjima ističe upravo ove, široj javnosti manje poznate vidove Guberinina djela.

- c) Petar Skok, Guberinin preteča i profesor, bio je dobro upoznat s naučavanjem de Saussurea, s radom Praške fonološke škole, ali je unatoč tomu Skokovo naučavanje ostalo utemeljeno na načelima mladogramatičarske škole i lingvističke geografije. Prije Drugoga svjetskog rata, Guberina je u nas predstavio stilistiku Charlesa Ballyja. Time je uveo i Saussureovo poučavanje na koje se Ballyjeva teorija oslanja.

Guberina je prvi u nas sustavno prihvatio cjelinu de Saussureove teorije nadovezujući se u svojim istraživanjima na ballyjevsko proučavanje ekspresivnosti i afektivnosti u jeziku kao kolektivnoj činjenici (Kovačec 2014: 105) i prvi se u nas i kritički postavio prema nekim de Saussureovim postavkama (Kovačec 2006: 22). Tako je Guberina od svojih najranijih radova (1938.) isticao razlikovanje između govornoga i pisanoga jezika, razrađujući spoznaje o subjektivnosti i stilu u jeziku:

U tome radu ne samo što spominje de Saussurea, Ballyja i druge francuske jezikoslovce, nego unosi nov duh u naše jezikoslovlje, raspravlja o govornim i vizualnim vrijednostima govornoga jezika. I to su novi tonovi u našem jezikoslovlju... (Kovačec, 2006: 29).

Prema Guberininu sudu, primarno govorno obilježje jezika manifestira se vizualnim i akustičnim vrednotama govornoga jezika: intonacijom, intenzitetom, tempom, stankom, mimikom, tjelesnim pokretom i situacijom. Upravo u govornome obliku jezika nalazimo osim osnovnoga jezičnog oblika /izraza/ i velik broj elemenata koji jezičnu komunikaciju upotpunjuju, a pisani ih oblik samo djelomično odražava.

Dok je u sklopu svoje nastave govorio o Ballyju, Guberina je de Saussureovu lingvistiku uključio i u svoja predavanja i u pisane radove već uoči Drugoga svjetskog rata (Kovačec 2001: 144) te uveo najmodernije metode lingvističkih istraživanja Ženevske i Pariške škole u Zagreb, prikazujući u čemu se sastoje novine koje je znanstveni krug, koji se postupno okupljao i širio oko de Saussureova učenja, uvodio u proučavanje jezika.

U svojoj prvoj knjizi *Valeur logique et valeur stylistique des propositions complexes en français et en croate* (1939.), nastaloj prema doktorskoj disertaciji, Guberina odbacuje formalističku i pozitivističku raščlambu rečenice temeljenu na veznim elementima nudeći suptilniju raščlambu bližu komunikacijskim realnostima koja rečenicu razmatra kao složen jezični znak – spoj logičkoga sadržaja i afektivnih vrijednosti (Kovačec 2006: 16-17):

U odnosu na onodobnu sintaksu, profesor Guberina je na nizu primjera pokazao kako za pravilnu interpretaciju rečenica nije uvijek dovoljno polaziti od rečenice kao hijerarhijski najviše jezične jedinice, nego valja uzimati u obzir i veće jezične jedinice kao što su odlomak i tekst (razmatraju se dakle također kontekst i situacija) tako se na određeni način profesor Guberina može smatrati jednim od preteča onoga smjera istraživanja u lingvistici i sintaksi koji je od 1960-ih poznat pod nazivom lingvistika teksta ili lingvistika diskursa (Kovačec 2006: 17).

Kovačec ističe da je, baveći se strukturom francuskih složenih rečenica, sustavno pritom prateći odgovarajuća rješenja u hrvatskom jeziku, Guberina navijestio supostavna ili kontrastivna proučavanja koja su se, osobito u Americi, razvijala tek od 1960-ih godina. Guberina naglašava kako se svi elementi rečenice mogu najbolje ocijeniti u jeziku koji nam je materinski. Krajem 1930-ih godina Guberina je upozorio i na ulogu izvornoga govornika koju je 1950-ih razrađivao Noam Chomsky u okviru svoje transformacijsko-generativne gramatike (Kovačec 2014: 103).

Kovačec naglašava značaj Guberininih radova za hrvatsku predratnu lingvistiku:

Iako je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu djelovao kratko, svega do početka rata 1941., to je bilo dovoljno da značajno obnovi nastavu lingvistike na romanistici i utječe na studente kojima je predavao te na neke mlađe kolege, a svojim idejama i javnim djelovanjem ostavio je jasan trag u ukupnoj hrvatskoj predratnoj lingvistici² (Kovačec 2014: 101).

Guberinini radovi i knjige objavljeni 1950-ih godina uveli su korjenite promjene u dotadašnjem proučavanju jezika. Kovačec svjedoči i o tome da je Guberinin sveučilišni udžbenik *Stilistika* (1958.) imao velik odjek među hrvatskim jezikoslovcima vezanim uz *Zagrebački lingvistički krug*. Tumačenja u knjizi *Stilistika* usmjerila su ukupnu djelatnost književno-teorijske škole oko časopisa *Umjetnost riječi* i sekcije za književnost *Hrvatskoga filološkog društva* utemeljenu na preciznim kriterijima ballyjevsko-guberininske lingvističke stilistike, a nauštrb impresionističko-estetističkih parametara (Kovačec 2006: 23; 2014: 105).

² Usp. Guberinine radove: Govorni jezik i pisani jezik, u *Hrvatski jezik*, sv. 6, Zagreb, 1938; ; Nekoliko riječi o stilistici, u *Hrvatska revija*, sv. 15, br. 2, Zagreb, 1942; u suradnji s K. Krstićem, *Razlike između hrvatskoga i srpskoga jezika*, Zagreb, 1940.

Profesor Kovačec ustanovljuje da je upravo spomenuta Guberinina teorijska i metodološka obnova omogućila novim znanstvenim naraštajima da tijekom 1950-ih godina u sveučilišnu nastavu uvedu općelingvističku teoriju Ferdinanda de Saussurea, a uskoro i teorije drugih strukturalnih naučavanja (Kovačec 2006:15). Tako je profesor Vojmir Vinja 1950-ih prvi na Sveučilištu u Zagrebu uveo de Saussureovu lingvistiku kao predmet sustavnoga izlaganja na predavanjima i obradbe u seminarima na Odsjeku za romanistiku. I sam Guberina se u knjigama koje je objavio 1950-ih, osim na Ballyja i Saussurea, pozivao i na Prašku fonološku školu i na suradnike Kopenhagenske (glosematičke) škole.

U okviru širega interesa za romansku lingvistiku, Kovačec izdvaja Guberinino istraživanje problematike koja je trajno zaokupljala i njegova učitelja Petra Skoka. Guberina je naime posebno proučavao veljotski (krčkoromanski), varijetet dalmatskoga u gradu Krku na otoku Krku. Tome je posvetio nekoliko radova koji se bave općenito veljotskim vokalizmom i posebice veljotskom diftongacijom po kojoj je veljotski osobit unutar Romanije (npr. *Je li veljotska diftongacija romanska?*, 1962.; *L'état du vocalisme dans le vegliote moyen et moderne*, 1955.-1956.; *La diphtongaison vegliote est-elle une diphtongaison romane?*, 1985.). Petar Guberina strogo je dijakronijskomu proučavanju toga idioma, s čisto romanističkoga stajališta, dodao i razrađenu sastavnicu proučavanja sa stajališta jezičnoga dodira te je uzeo u obzir utjecaj fonetizma okolnih hrvatskih govora i pokazao neosporan čakavski utjecaj na nastanak nekih diftonga u novoveljotskom (Kovačec 2014: 106).

Kovačec izdvaja i Guberinin rad pod naslovom *Problem slaganja vremena* (1951.) u kojem autor opsežnom analizom na latinskom, francuskom, talijanskom, španjolskom i povremeno na hrvatskom jeziku pokazuje da slaganje vremena nije izraz vremenskih odnosa, nego ono izražava određeni stupanj procesa, radnje. Kovačec zaključuje da je navedenim radom Guberina dao temeljan prinos razjašnjavanju naravi i funkcije slaganja vremena u romanskim jezicima, a posebice u francuskome jeziku (Kovačec 2014: 105).

Pod zajedničkim nazivom *Problemi ljudskog izraza* Guberina 1952. objavljuje dvije knjige: *Zvuk i pokret u jeziku* i *Povezanost jezičnih elemenata*. Autor je u ovim knjigama iznio hrvatskoj lingvističkoj javnosti razradu svojih ključnih teorijskih postavki, pa Kovačec zaključuje:

U njima je u širem lingvističkom kontekstu i u ažuriranom obliku izložio osnovne svoje ideje (vrednote govornoga jezika, zvuk i pokret, povezanost elemenata u sustavu...), a te su knjige svoježinom ideja

i snagom argumentacije duboko obilježile ne samo hrvatsku nego i druge lingvistike na prostorima bivše savezne države tijekom 1950-ih i 1960-ih godina. Može se tvrditi da je za obnovu hrvatske lingvistike do koje je došlo tijekom 1950-ih jedan od glavnih poticaja došao upravo iz Guberininih knjiga. (Kovačec 2014: 104).

4. Zaključak

Petar Guberina i August Kovačec kao znanstvenici izrasli su na tradiciji zagrebačke romanistike i svojim su predanim i plodotvornim istraživačkim radom postali istaknuti jezikoslovci i romanisti, profesori emeriti i velikani Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, članovi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, sjajni predstavnici hrvatske znanosti na međunarodnoj razini. Osim navedenih zasluga obojica su uspjeli ostati pristupačni i srdačni ljudi, napose jer ih krasi nedostatak taštine, što je u znanstveno-nastavnoj djelatnosti od osobite važnosti za njihove studente i suradnike. Tko god je uključen u proučavanje romanskih jezika, prije ili kasnije susrest će se sa znanstvenim spoznajama profesora Augusta Kovačeca. Unutar vlastitoga golemog znanstveno-istraživačkog opusa, profesor August Kovačec oduvijek se zalagao za promicanje zasluga svojih prethodnika na Katedri za francuski jezik, poimence Petra Skoka, Petra Guberine i Vojmira Vinje. Svako razdoblje pruža nove percepcije istoga, utemeljene na spoznajama novoga vremena. Da bismo napredovali u novim spoznajama, nužno je poznavati tradiciju i uvijek je smještati u kontekst novih saznanja. Svjestan važnosti čuvanja baštine, August Kovačec uvijek je koristio prigode za sveobuhvatan prikaz djela svojih preteča sagledavajući ih unutar vremena u kojem su nastajali, ali i prikazujući njihov značaj u svjetlu suvremenih promišljanja. Ovaj vid znanstveno-istraživačkoga rada Augusta Kovačeca neizmjereno je koristan za nove naraštaje istraživača o čemu i sama svjedočim svojim iskustvom jer su me na istraživanje lingvističko-teorijskoga aspekta radova Petra Guberine potakli upravo radovi i zvučni zapisi Augusta Kovačeca o Petru Guberini i osobni razgovori koje sam na tu temu vodila s njim.

Profesor Kovačec usporedno je znanstveno djelovao u više pravaca i ostavio u hrvatskoj i međunarodnoj jezikoslovnoj znanosti prepoznatljiv i neizbrisiv trag. Stoga o njegovu 80. rođendanu, svojem Učitelju prof. dr. Augustu Kovačecu, izražavam iskreno poštovanje, veliku zahvalnost na svim njegovim ljudskim i znanstvenim prinosima te mu želim dug život u zdravlju i još mnogo kreativnih godina i uspjeha u radu!

Bibliografija

1. August Kovačec o Petru Guberini, izlaganja i pisani radovi, zvučni zapisi

- Kovačec, August (1988). Nekoliko napomena o lingvistici teksta, *Govor*, Zagreb, br. V/2, str. 171-179.
- Kovačec, August (2005). O Petru Guberini povodom skupa *In memoriam akademiku Petru Guberini 16.03.2005.*, Vijećnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu, audio zapis Knjižnice FFZG.
- Kovačec, August (2006). Akademik Petar Guberina u *Spomenica preminulim akademikima*, svezak 133, Zagreb, str. 13-23.
- Kovačec, August (2014). Akademik Petar Guberina kao romanist, *Aktualnost Guberinine misli u stoljeću uma*, Adinda Dulčić, ur. Zagreb: Poliklinika Suvag./*Actuality of Guberina's thought in the century of mind : znanstveno-stručna monografija VIII. međunarodnog simpozija verbotonalnog sistema* (svibanj 2014.) u povodu 100. obljetnice rođenja akademika Petra Guberine/scientific and professional monograph of the VIIIth International Symposium of the Verbotonal System (May 2014) dedicated to centennial anniversary of birth of academician Petar Guberina.
- Kovačec, August (2007). Ferdinand de Saussure i strukturalizam u *Uvod u lingvistiku*, Glovacki-Bernardi, Kovačec et al. Školska knjiga, Zagreb, str. 75-153.
- Kovačec, August (2011). O Petru Guberini u radio emisiji *Portreti znanstvenika*, Hrvatski radio 3, 3.11.2011.
- Kovačec, August (2011). Natuknica o Petru Guberini u *Leksikonu akademika Hazu*, http://info.hazu.hr/hr/clanovi_akademije/osobne_stranice/pguberina postavljene 24.11.2011.
- Kovačec, August (2014). O Petru Guberini u radio emisiji *Akademici*, *Hrvatski radio 3*, uredila Irena Plejić Premec i Tomislav Šamec, datum radio emisije nedostupan.
- Kovačec, August (2015). Prinos akademika Petra Guberine proučavanju francuskog jezika i romanistike u Guberinina misao u humanizmu i svjetskoj znanosti 11.09.2015.Zagreb; Velika dvorana palače HAZU, Trg. N. Š. Zrinskog 11, url: <http://www.rendez-vous.hr> Simpozij je organiziran u okviru manifestacije *Rendez-vous, festival Francuske u Hrvatskoj*, a u suradnji s *Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti i Poliklinikom SUVAG*.

2. Ostali izvori

- Bally, Charles (1905). *Précis de stylistique*, Genève, Eggimann.
- Bally, Charles (1909-1910). *Traité de stylistique française*, I-II, Heidelberg, Winter.
- Crnković, Višnja, ur. (2007). *SUVAG*, Zagreb, Poliklinika Suvag.
- Damjanović, Stjepan, ur. (1998). *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu.
- Guberina, Petar (1938). Govorni jezik i pisani jezik, u *Hrvatski jezik*, sv. 6, Zagreb.
- Guberina, Petar / Krstić, Krunoslav (1940). *Razlike između hrvatskoga i srpskoga jezika*, Zagreb, Matica hrvatska.
- Guberina, Petar (1954). *Valeur logique et valeur stylistique des propositions complexes. Théorie générale et application au français*, Epoha, Zagreb. [Prvo izdanje 1939. pod naslovom *Valeur logique et valeur stylistique des propositions complexes en français et en croate*].
- Guberina, Petar (1942). Nekoliko riječi o stilistici, *Hrvatska revija*, sv. 15, br. 2, Zagreb.
- Guberina, Petar (1951). Problem slaganja vremena, u *Rad JAZU*, Odjel za filologiju, Knjiga 1, ur. Petar Skok, Zagreb, str. 33-74.
- Guberina, Petar (1952). *Povezanost jezičnih elemenata*, Zagreb, u nizu Matice hrvatske *Problemi ljudskoga izraza*.
- Guberina, Petar (1952). *Zvuk i pokret u jeziku*, Zagreb, u nizu Matice hrvatske *Problemi ljudskoga izraza*.
- Guberina, Petar (1955-1956). L'état du vocalisme dans le vegliote moyen et moderne, u *Annales de l'Institut français de Zagreb*, deuxième série, no. 4 et 5, Zagreb, str. 23-38.
- Guberina, Petar (1960). *Le problème de la diphtongaison en vegliote*, u *Studia romanica et Anglica Zagrabienisia*, Num. 9.-10. Zagreb, str. 137-148.
- Guberina, Petar (1962). Da li je veljotska diftongacija romanska?, *Rad JAZU*, Zagreb, str. 41-55.
- Guberina, Petar (1967). *Stilistika*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
- Guberina, Petar (1985). La diphtongaison vegliote est-elle une diphtongaison romane?, u *Zbornik u čast Petru Skoku o stotoj obljetnici rođenja (1881-1956)*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, str. 181-191.
- Meillet, Antoine / Cohen, Marcel (1952). *Les langues du monde*, Paris, Slatkine, 2000. [Prvo izdanje 1924.]
- Saussure, F. (1978). *Cours de linguistique générale*, Charles Bally i Albert Sècheyaye (ur.), Payot, Pariz [Prvo izdanje 1916.]

Šimunović, Petar (2006). *Guberina, Petar. 1913.-2005., Spomenica preminulim akademikima*, svezak 133, Zagreb, Hazu.

Talan, Nikica (1998). Odsjek za romanistiku, *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*, Damjanović, Stjepan (ur.). Zagreb, str. 187-199.

L'apport scientifique du Professeur August Kovačec à l'interprétation de l'œuvre du Professeur Petar Guberina. A l'occasion du 80ème anniversaire d'August Kovačec

Cet article se propose de faire ressortir de l'œuvre riche et fécond d'August Kovačec (1938), chercheur consacré, professeur émérite et académicien, les pages destinées à la redécouverte et à l'interprétation approfondies de l'œuvre de son prédécesseur, Petar Guberina (1913-2005), professeur émérite et académicien. Notre analyse sera fondée sur les articles du professeur August Kovačec ainsi que sur les archives sonores de ses interventions consacrées à ce sujet, mais elle sera également étayée par nos souvenirs d'entretiens personnels avec August Kovačec. L'objectif poursuivi consiste à mettre en avant l'apport scientifique du professeur Kovačec, qui a jeté de nouveaux éclairages sur l'œuvre du professeur Guberina. Ces illustres scientifiques sont des références importantes pour nos chercheurs et étudiants à l'échelle nationale et internationale. Grâce aux travaux du professeur Kovačec sur ce sujet, nous avons la possibilité d'observer l'éteinte de la tradition et du moment présent.

Dans l'interprétation qu'il donne de l'œuvre de Petar Guberina, August Kovačec insiste sur deux aspects :

1. Petar Guberina, coauteur, avec Paul Rivenc, de l'approche structuro-globale audio-visuelle et auteur de la théorie verbotonale dans la rééducation de l'audition et de la parole, est plus connu aujourd'hui en tant que phonéticien. Le point de départ de l'œuvre, étonnamment plurielle et variée, de Guberina réside dans ses recherches sur la langue française et d'autres langues romanes. Cependant, ses travaux couvrent une multitude de domaines, franchissant souvent les frontières de la linguistique au sens strict du terme.

2. Guberina, grand maître de la linguistique du XXe siècle, a exercé et continue à exercer une profonde influence sur les sciences du langage. Il faut en prendre conscience en nous remémorant les travaux moins connus de cet auteur pour aboutir à une interprétation plus complète de son œuvre.

August Kovačec, lui-même éminente figure de la linguistique, a toujours été conscient de l'importance de la prise en compte de notre patrimoine scientifique. Ainsi, quoique absorbé par une multitude de recherches scientifiques personnelles, le professeur Kovačec a toujours su trouver du temps pour présenter l'œuvre de ses prédécesseurs en montrant l'importance de leurs ouvrages dans l'optique des études contemporaines. Cet aspect du travail scientifique de l'académicien August Kovačec est précieux pour les nouvelles générations de chercheurs.

Mots clés : Petar Guberina, August Kovačec, linguistique, langue française, études romanes

